

І мертвим, і живим, і ненарожденним... (скорочено)

Тарас Шевченко

(Поема)

Коли минає Божий день, усі потомлені люди спочивають. Тільки оповідач, ліричний герой твору, і день і ніч плаче, бо кругом нього

Кайданами міняються, Правдою торгують. І Господа зневажають. Людей запрягають В тяжкі ярма...

Ліричний герой просить своїх земляків — ліберальних панів — схаменутися, "полюбити щирим серцем" рідну країну, не шукати щастя й волі у чужих краях, бо "в своїй хаті своя й правда, і сила, і воля".

Однак ті, що найбільше кричать про своє прагнення не коритися неправді, нічого не роблять для України. Більше того, вони, як перше, "деруть шкуру" з "братів незрящих, гречкосіїв".

Краще б лжепатріоти, які шанують лише все іноземне, і не поверталися додому. Звертаючись до ліберального панства, поет закликає, поки ще не пізно, замислитися над тим, що чекає його в майбутньому:

Схаменіться! будьте люди, Бо лихо вам буде. Розкуються незабаром Заковані люди. Настане суд, заговорять І Дніпро, і гори! І потече сторіками Кров у синє море Дітей ваших...

І

Гіркою іронією пройняті рядки твору, де йдеться про властиве українському панству плазування перед іноземними авторитетами. Відсутність національної свідомості проявляється, зокрема, і в перекрученні власної історії, засвоєнні хибних концепцій історичного розвитку країни:

Німець скаже: "Ви моголи". "Моголи! моголи!" Золотого Тамерлана Онучата голі.

Німець скаже: "Ви слав'яне". "Слав'яне! слав'яне!" Славних прадідів великих Правнуки погані!

А реальна історія складалася не лите зі слави та з витяжних подвигів, адже були в ній і ганебні сторінки:

Раби, подножки, грязь Москви Варшавське сміття — ваші пани, Ясновельможні гетьмани.

Не слід пишатися з того, що українці виборювали колись славу Москві і Варшаві, адже обидві ці держави прагнули поневолити Україну:

Так от як кров свою лили Батьки за Москву і Варшаву, І вам, синам, передали Свої кайдани, свою славу!

І хіба не ганьба для України, що на Запорозькій Січі, де земля щедро напоєна козацькою кров'ю, німці—колоністи садять картоплю.

Поет закликає згадати про чорні часи, коли Україна позбулася волі, коли розпинали борців за її незалежність. А вивчаючи чужу славу і історію, не слід забувати й своєї:

Учітесь, читайте, І чужому навчайтесь, І свого не цурайтесь.

На закінчення твору поет висловлює думку, що тільки в національній єдності і братерстві майбутнє його Вітчизни:

І оживе добра слава, Слава України, І світ ясний, не вечірній Тихо засіяє...
Обніміться ж, брати мої, Молю вас, благаю!